

A TAVASZI TÚRÁK METEOROLÓGIÁJA

A magyar hegyek nagy részén az első tavaszi virágok február második felében szoktak megjelenni. Nem számítjuk az igazi tavaszi virágok közé a hóvirágot, amely tulajdonképpen még téli virág, és figyelmen kívül hagyjuk a Mecsek és a Harsányi-hegység néhány korán nyíló virágát, amelyek nem egy évben már januárban is kibontják szirmaikat.

Mindazonáltal bajos volna azt állítani, hogy a tavasz a magyar hegyeken minden évben már februárban megkezdődik. Ez csak a szerencsés időjárású éveken van így. Nem egy olyan esztendő is előfordul, amikor a tavasz márciusnak is csak a legvégén következik be. Így például 1956-ban az egész március hónap, az utolsó két napjának kivételével, havas és télies jellegű volt. A Börzsöny, Mátra és Bükk magasabb részeit még március végén is gyakran borítja vastag hótakaró. *Eppen ezéért évről évre erősen változik az az időpont, amikor a tavaszi túráidény megkezdődik.*

A tavaszi túrák egyik gyakran felmerülő problémája, hogy a völgyekben és általában a mélyebb fekvésű helyeken gyakran roppant sárral, sőt nagy kiterjedésű pocsolyákkal kell megküzdünk. Ezek a terepnehézségek még hetekkel a hóolvadás beveződése után is fennállhatnak. A túravezetőnek gondolnia kell arra, hogy ilyenkor olyan területek is jóformán járhatatlannak vagy legalábbis nagyon fászasztók lehetnek, amelyeken az év más részeiben könnyedén haladunk át.

Magyarországon az első zivatarok rendszerint március végén törnek ki. Ezekben a tavaszi zivatarokban kevesebb a villám, mint a nyári zivatarokban, de a kora tavaszi zivatarok mégis igen veszedelmesek lehetnek a turista számára, mert tavasszal a zivatarfelhők alacsonyabban úsznak mint nyáron és a földet érő villámok erőteljesebbek szoktak lenni. Arra is volt már szomorú példa, 1955 áprilisában, hogy a Bakony-hegységben az első zivatarnak csak egyetlen villáma volt, de ez az egyetlen villám két embernek oltotta ki az életét.

A túravezetőnek azt is tudnia kell, hogy a tavaszi zivatarok alkalmával a zivatar kitörésekor legnagyobb a villámcsapás veszélye. Nem elegendő tehát, ha akkor nézünk menedékhely után, amikor a zivatar kitörése már bekövetkezett, hanem ezt korábban meg kell tenni. Lehetőleg épületbe meneküljünk, de ha ez nem lehetséges, akkor húzódjunk be az erdőbe. A barlangok belsejében is csekély a villámveszély, de a barlangok bejárata villámveszélyes hely.

A tavaszi időjárás hűvös volta miatt könnyebben bírjuk a nagyon fászasztó utakat is. Nehezebb feladatokra vállalkozhatunk, mint nyári hónapokban. Gondolni kell azonban arra, hogy a társaságnak van-e olyan tagja, aki télen át nem túrázott és így jelenleg gyakorlatlannak tekintendő.

Hirtelen időváltozások Magyarországon az év minden részében előfordulnak, de tavasszal még gyakoribbak mint máskor. Ha tehát szép időben indulunk túrázni, gondolnunk kell arra, könnyen lehet, hogy az idő útközben váratlanul elromlik. A túravezető figyeljen a hirtelen időváltozások közeledését előrelátó jól ismert előjelekre. Ilyenek a lassan erősödő déli szél, az égbolt nyugati szélén megjelenő felhőzet, a hőmérséklet nagyon hirtelen emelkedése. Ha ezek közül a gyanús előjelek közül csak az egyik mutatkozik, az még nem nyugtalanító, de ha mind-egyik egyszerre bekövetkezik, akkor már nagy óvatosságra van szükség. Jól kell gazdálkodnunk az idővel és ügyelni kell arra, hogy felesleges idővesztéseket ne szenvedjünk.

A magyar hegyeken április végén indul meg az erdők lombosodása. Ezért márciusban és áprilisban még olyan erdei utakra is gyönyörű kilátást élvezhetünk, amelyek erdős hegygerinceken vezetnek végig. Ismert példa erre a visegrádi hegyekben a Vízverés-nyeregűl a Borjúfőszikla mentén és a Sóshegyeken át a Nagyvillámra vezető út. Erről nyáron csak egy-két szakaszon látni meg a Dunát és a nagymarosi hegyeket, márciusban és áprilisban ellenben még egész úton a leggyönyörűbb kilátást élvezhetjük. Ez a tavaszi túrázás egyik legelragadóbb szépsége.

DR. AUJESZKY LASZLÓ

HORDSZÉK

MINT BARLANGI JÁRMŰ

Régi iratok selejtezése közben minap egy elszárgult nyomtatvány került kezembe. Jö-kora meglepetésemre a fakult írományt 1980 augusztus 18-1 kelettel az Osatrák-Magyar Monarchia idején a „Grottenverwaltung zu Adelsberg” — vagyis a mai postojnal barlang igazgatósága adta ki, afféle propagandanyomtatvány gyanánt. Minden jel szerint egyike lehet a legrégebb nyomtatott barlang-díjszabásoknak, — ha nem éppen a legrégebb. Egy bizonyos: jól túlkörözi az immár több mint 140 éve jól ismert, s a közönség által főként nyáron sűrűn látogatott, manapság már ötmillió látogató-létszámmal dicsekvő postojnal cseppkőbarlang múlt századi népszerűségét, s egyben körültekintő üzleti szerveztségét. A nem mindennapi kis dokumentum első oldala részletes tarifákat tartalmaz, a beléptdíjak, s a világítás költségei tekintetében. Ez a lap „Die Adelsberger Grotte” (= az adelsbergi barlang) felirattal viseli; a rőpirat hátlapja viszont szabályszerű kézírással kitöltött, pecsétetes, aláírt számlát mutat, mely három Frt-os barlangbelépő díj leszurkolását igazolja.

A ferencjózsefi alapossággal, szinte már kissé okvetetlenkedő pedantériával megszerkesztett katalógus-rőpirat először is elmondja, hogy derült idő, illetőleg jó világítás esetén minden délután 2 órakor 3 Frt belépődíj ellenében a barlang minden külön költség nélkül megtekinthető. Am nyomban hozzáfűzi, hogy a cseppkőirodalom egyébként „a nap és az éjszaka (!) bármely órájában” tetszés szerinti kivilágítás mellett is megtekinthető. — Mondani sem kell, hogy így már jóval borsosabb ár!

Így például egy személy 160 darab gyertya „stearin lángja” mellett — beléptdíjjal együtt 4 Frt-ért, 256 gyertya fényénél 50 kr-ért, 1800 gyertya pazar világítása mellett pedig 21 Frt-ért járhatja be a barlangot. Csoportos bejárás esetén — a táblázat szerint — már tetemes engedmény mutatkozik: így 20 személyes csoport esetében a személyenként 4 Frt költség — 160 gyertyával — 27 Ft-ra emelkedik mindössze, az 1800 gyertyás, 21 Frt-os díjtétel pedig csak 44 Frt-ra...

A ma annyira megbecsült gyertyavilágítás hallatlan tónusgazdságára gondolva, nem is nagyon csodálkozhatunk azon, hogy a 640 vagy 1800 gyertya fényében úszó, színpompás cseppkővek látványát eléggé drágán mérték. (A gyertya nyilván akkor sem lehetett olcsó, hiszen egy szerelmes magyar népdal is helyesen állapítja meg, hogy „az ingyen nem adják”.)

Mint külön érdekességet, hadd említsük meg, hogy ennek a hajdani miniprospetusnak még egy nagylelkű záradéka is van, amely úgy szól, hogy a „barlang hordszéken is beutazható”. Ezért a speleológiai luxussért persze már 6 + 1 Frt-ról szóló számlát kézbesítettek fejtenként az áldozatkész barlanglátogatóknak, ami nem megvetendő összeg. ha azt vesszük figyelembe, hogy az idő tájt egy pár csirke ára nem egészen 1 Frt, pontosabban 90 krajcár volt.

Dr. Bauer Jenő

